

Saco Studentråd

Politiskt program 2013-2016

Inledning

Saco Studentråd är Sveriges största fackliga studentorganisation. Vi påverkar utbildnings- och arbetsmarknadspolitiken för att förbättra studenters och nyexaminerades situation. Vi drivs för studenter, av studenter.

Studenter finns organiserade i 19 av Sacos 22 förbund. Dessa 19 studentsektioner utgör tillsammans Saco Studentråd. Våra studentsektioner samlar medlemmar inom nästan alla utbildningar på högskoleorter över hela landet. Medlemmarna är allt från helt nya i högre utbildning till studerande på forskarutbildningen.

Runt 100 000 av Sacos över 600 000 medlemmar är studenter och Saco Studentråd är student- och framtid rösten i Saco. Saco Studentråd finns till för att driva studentsektionernas gemensamma frågor, som är av vikt för alla studenter. De specifika professionsfrågorna drivs av varje Sacoförbund och dess studentsektion.

Saco Studentråd delar Sacos vision om ett kunskapssamhälle för alla, med hög kunskapsnivå, högt välstånd och stor individuell frihet under ansvar.

Det här är Saco Studentråds politiska program. Det innehåller visioner för hur vi tycker att högre utbildning, förutsättningar att studera och vägar efter examen ska vara utformade. Det innehåller också våra konkreta politiska åsikter gällande hur situationen ser ut i dag. Programmet antas av Saco Studentråds kongress och gäller sedan fyra år framåt, då nästa program antas.

1. Den högre utbildningen

Med högre utbildning avser Saco Studentråd utbildning som ges vid universitet och högskolor och som ger högskolepoäng. Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Saco Studentråd delar Sacos vision om ett kunskapssamhälle för alla med en hög kunskapsnivå. En viktig del i detta är att den högre utbildningen håller god kvalitet och att alla ges lika möjligheter att ta del av den. Utbildningen bör spegla samhället i stort där inte alla människor faller inom rådande norm.

1.1 En utbildning av hög kvalitet

Det finns olika sätt att definiera kvalitet i högre utbildning. Det är Saco Studentråds mening att kvalitetsbegreppet i förhållande till högre utbildning måste utgå såväl från vad studenter ges för förutsättningar att nå målen som från utbildningens resultat.

Examensmålen regleras i Högskoleförordningen. Utifrån förordningen formas sedan utbildningsplaner med lärande- och examensmål för respektive kurs och examen. En högre utbildning med god kvalitet förutsätter väl formulerade mål, men också en väl fungerande väg dit. Föreningen av väg och mål i högre utbildning ger goda resultat. Mål ska, på alla nivåer, ställa höga krav på studenterna och vara relevanta för den examen som studenterna får.

Höga krav på studenterna innebär också höga krav på lärosätena. Svensk högskolepedagogik ska ligga i framkant. Debatten ska handla om studentens lärandeprocess och behov för att kunna nå de fastslagna målen. Det kräver att lärosäten utbildar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och prioriterar pedagogisk innovation. Lärarkontakt, pedagogiskt tillvägagångssätt och examination ska vara utformade efter utbildningens mål och studenternas behov.

Höga krav på lärosäten förutsätter tillräckliga resurser till såväl grundutbildning som forskning. Minst lika viktigt är en kvalitetssäkring av det system som styr hur resurserna fördelas. Längsiktighet, autonomi för lärosäten att själva fördela resurser samt förutsägbarhet i finansieringen är viktiga grundbultar. Utifrån ovanstående är det Saco Studentråds mening att det i utbudet av högre utbildning ska finnas en god balans mellan kvalitet och tillgänglighet. Högre utbildning måste vara spridd över landet, då det främjar en breddad rekrytering. Samtidigt får inte det kravet innebära ett avkall på utbildningens kvalitet. En avgörande faktor för tillgängligheten för många att studera har varit de regionala högskolorna. En utveckling där de upplever sig tvingade att fusioneras vore allvarlig.

Grundutbildning är en förutsättning för forskning, precis som forskning är för grundutbildning. All högre utbildning ska vila på en vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet samt vara forskningsanknuten. En god kvalitet i högre utbildning kräver också god arbetslivsanknytning. Högre utbildning ska ge studenterna beredskap att hantera och möta förändringar i sitt framtida arbetsliv. God arbetslivsanknytning är en central del i vår politik om vägar efter examen.

Det utbyte av kunskap och perspektiv mellan studenter och forskare som en internationaliserad studie- och forskningsmiljö innebär leder till en ökad kvalitet i högre utbildning och ska främjas.

Goda studieresultat kräver en god studiemiljö. Precis som på arbetsplatser krävs en god samverkan mellan lärosätet och studenterna för att säkerställa att detta uppfylls. Heltidsstudier ska vara en heltidssyssla. Heltidsstudier inom högre utbildning ska kräva en studieinsats som varken motsvarar mer eller mindre än en normal arbetsvecka.

Kvalitet i högre utbildning

- Målen inom all högre utbildning ska vara utarbetade med relevans för den studerande, akademien, den framtida professionen och samhället.
- Kvalitet i den högre utbildningen ska värderas av en opartisk granskande myndighet. Detta gäller såväl program som kurser, oavsett utformning. Distans-, kvälls- och sommarkurser ska granskas utifrån samma kvalitetskriterier.
- Det behövs ett resurstilldelningssystem till högre utbildning som ändamålsenligt och rättvist fördelar resurser mellan olika utbildningsområden.
- Studenter ska medverka i utformning och granskning av all högre utbildning samt i styrningen av densamma.
- Det ska finnas utrymme för det enskilda lärosätet att fokusera på sin egen kärnkompetens inom grundutbildning och forskning. Alla lärosäten ska inte behöva utbilda inom alla ämnesområden.
- Sverige ska värna om de regionala högskolorna.
- Den högre utbildningen ska genomsyras av ett normkritiskt perspektiv.

Lärandeprocessen

- Lärosäten ska erbjuda undervisning med lärare som genomgått vetenskapligt grundad högskolepedagogisk utbildning.
- Formell högskolepedagogisk kompetens samt undervisningserfarenhet ska vara meriterande vid tillsättning av lärartjänster på lärosätena.
- Studenterna ska erbjudas varierade undervisningsformer, anpassade efter utbildningens karaktär och kursernas lärandemål.
- Kontakten mellan lärare och student ska präglas av studentens behov för att uppnå målen. Med lärarkontakt avses föreläsningar, seminarier, handledning och respons på examinationer.
- Lärosätena ska ge lärarna förutsättningar till god kontakt med studenterna. Avvägningen mellan forskning, administration och kontakt med studenter måste ses över.

Examination och resultat

- Undervisande lärare och kursansvarig ska variera examinationsformerna utifrån kursens och utbildningens lärandemål.
- Tydliga och målbaserade betygskriterier ska ligga till grund för examination.

- Examination och resultat ska vara jämförbara nationellt och internationellt, för att gynna rörlighet under och efter högre utbildning.
- Vid slutgiltig examination ska resultatet spegla individens prestation.
- Samtliga studenter ska ha möjlighet till omprövning av sitt resultat hos en oberoende examiner.
- Studenter ska ha tillgång till en rättsäker prövning vid misstänkt fusk.

Forsknings- och arbetslivsanknytning

- Det ska finnas en tydlig anknytning till forskning i all högre utbildning, såväl på grundnivå och avancerad nivå som i forskarutbildningen.
- Det ska finnas en hög andel undervisande disputerade lärare på såväl grundnivå som avancerad nivå.
- Arbetsmarknadspolitik och utbildningspolitik måste samverka och lättkommunicerade strategier bör skapas i syfte att stärka arbetslivsanknytningen på lång sikt.

Studiemiljö

- Studenters medverkan och inflytande ska främjas då det är en framgångsfaktor för en god studiemiljö. Det är dock lärosätens ansvar att tillräckliga resurser avsätts, så att det finns en reell möjlighet att upprätthålla en god studiemiljö.
- Studenter som engagerar sig i studentorganisationer eller liknande för att förbättra sin utbildning får inte straffas. Stödstrukturer måste skapas för att göra återgången in i utbildning eller ut i arbetslivet enklare och tryggare. Det måste också skapas fungerande socialförsäkringssystem för denna grupp, så att det finns möjligheter för alla studenter att engagera sig för en bättre utbildning och studietid.
- Studenter ska på sitt lärosäte ha ett tydligt mandat att påverka och förbättra den fysiska och psykosociala studiemiljön.
- Utbildningens upplägg ska vara utformat och kommunicerat med framförhållning för att göra det enkelt att kombinera studier med övriga livet.
- Heltidsstudier ska vara en heltidssyssla. 40 timmars studievecka ska vara normen för högre utbildning på helfart.
- Lärosätena ska arbeta aktivt med att den högre utbildningen genomsyras av ett tillgänglighetsperspektiv, både på den kompensatoriska och pedagogiska nivån.
- Studenthälsan ska hålla hög kvalitet och vara jämförbar i landet.

1.2 Vägar till och genom högre utbildning

Utbildning har en central funktion i en demokrati. Att ge alla lika förutsättningar att söka till högre utbildning är en grundpelare i vår vision om ett kunskapsamhälle för alla. Det är Saco Studentråds mening att det ska finnas fler vägar till högre utbildning, såväl som genom högre utbildning. Den högre utbildningen måste kunna anpassas till den heterogena studentgrupp som i dag finns, men också möjliggöra för en

ännu större mångfald av studenter genom att vara flexibel och utveckla nya lösningar.

En god genomströmning, det vill säga att avsluta sin utbildning inom given tidsram, är av vikt för att högre utbildning ska löna sig och kunna vända sig till en bredare grupp. Samtidigt måste tanken om bildning och demokrati alltid vara grundbulten. Sveriges politik gällande det livslånga lärandet ska värnas och utvecklas.

Breddad rekrytering handlar om att sänka trösklar, skapa välkomnande kulturer oavsett bakgrund och att ge god information om utbildningsvalets konsekvenser.

Antagning och fler vägar genom högre utbildning

- Antagningssystemet ska anpassas efter utbildningen och den kommande professionens behov. Dagens urvalskriterier är för stela och leder till att många studenter med rätt kompetenser inte får chansen. Antagningssystemet måste utvecklas för att fånga fler individer med förutsättningar att nå examensmålen efter avklarad utbildning.
- Alternativa antagningsformer ska användas som ett komplement till traditionell antagning, då det främjar mångfald bland studenter.
- Det ska finnas möjlighet att genom fristående kurser bredda, fördjupa eller plocka ihop sin egen examen.
- Distans- och kvällskurser är ett bra sätt att öppna högre utbildning för fler studenter.
- Ett större utbud av relevanta sommarkurser ska finnas för att möjliggöra en breddning av studenters utbildning och för att ge möjlighet att förkorta densamma.
- För att blivande studenter ska kunna göra bra val, krävs tillförlitlig och detaljerad information om utbildningar och lärosäten. Denna information måste vara lättillgänglig.
- För vissa utbildningar kan det vara aktuellt med en dimensionerad antagning efter arbetsmarknadens behov.

Breddad rekrytering

- Alla ska ges lika förutsättningar att söka till högre utbildning.
- För att trösklarna in i högre utbildning ska sänkas måste förutsättningar att studera och studenters socialförsäkringssystem utformas efter dagens studentgrupp och inte gårdagens.
- Ett prioriterat område måste också utvärderas. Bättre, och mer jämförbar, statistik om antagningen från studieovana hem behövs.
- För att bredda ingången i den högre utbildningen ska en välfungerande studie- och yrkesvägledning ges inom ramen för grundskola och gymnasium. Både utbildningens kvalitet och information om arbetsmarknadens läge är viktig information till blivande högskolestudenter.
- En välfungerande karriärvägledning under den högre utbildningen är också viktig, för att ge studenter möjlighet att diskutera val av kurser, inriktningar eller frågor gällande det kommande yrkeslivet.

2. Förutsättningar att studera

Ekonomiska och sociala förutsättningar ska inte avgöra en individs möjlighet att genomgå högre utbildning. Både för att kunna ta steget till högre utbildning och för att klara studietiden är det viktigt att studenter har tillgång till ett generöst studiemedel och fungerande trygghetssystem. Studenters villkor måste därför i större grad speglas i nivån på studiemedlet och i de allmänna försäkringarnas utformning. Vikten av att det offentliga ställer upp när det oförutsedda inträffar, vare sig det gäller sjukdom, arbetslöshet eller något positivt som föräldraskap, är lika stor för alla i vårt samhälle.

2.1 Studenters ekonomi och boende

Saco Studentråd anser att högre utbildning är en rättighet som alla ska kunna ta del av, oavsett social och ekonomisk bakgrund. Därför ska de som studerar i Sverige ha rätt till avgiftsfri utbildning, ett generöst studiemedel och tillgängliga studentanpassade bostäder till en rimlig kostnad.

Avgiftsfri högre utbildning

- All högre utbildning i Sverige ska vara avgiftsfri.
- För de studenter som ändå är belagda att betala studieavgifter ska stipendiesystemet vara generöst och lättillgängligt.

Studiemedel

- Studiemedlet ska vara allmänt finansierat.
- Studiemedlet ska vara jämnt uppdelat mellan lån och bidrag.
- Studiemedlet ska vara anpassat efter studenters levnadsomkostnader och ska räknas upp på ett sådant sätt att det motsvarar utvecklingen av studenters faktiska kostnader.
- Fribeloppet ska vara generöst och baseras på arbetsinkomst intjänad under veckor med studiemedel.
- Studiemedel ska ges under minst tolv terminer och villkoren för dispens att ta ut studiemedel under mer än tolv terminer, för att ha möjlighet att avsluta en utbildning, ska vara generösa.
- Studenter ska under sommarmånaderna ha möjlighet att försörja sig med studiestöd för relevanta sommarkurser. Studiestödet ska också ligga på en sådan nivå att en student kan spara en buffert till en tids ledighet under terminsuppehållen.
- Studiemedlet ska medge täckning för de extra kostnader som utlandsstudier medför. Det är viktigt att den ökade belåningsgraden tydliggörs vid ansökan.
- Det ska vara möjligt att uppbära studiemedel för studier i utlandet lika länge som det är möjligt att uppbära studiemedel för studier i Sverige.

Bostäder

- Studentbostadstillgången ska spegla studentgruppen. Boendebehoven varierar inom studentgruppen, vilket måste återspeglas i bostadsbeståndet.

- Vid uppförande av studentbostäder ska hänsyn tas till att studentgruppen är heterogen och bestående av individer med varierande och särskilda behov.
- En students ålder och familjesituation ska inte påverka dennes möjlighet att få bostadsbidrag. Reglerna för bostadsbidraget ska vara transparenta och förutsägbara.

2.2 Socialförsäkringar för studenter

Det är viktigt att studenter som drabbas av det oförutsedda har rätt till samma skydd från det offentliga som arbetstagare och andra grupper i samhället. Det är också viktigt att trygghetssystemen är transparenta och enkla att förutse. Därför anser Saco Studentråd att studenters sjukförsäkring och föräldraförsäkring ska administreras av samma myndighet och präglas av liknande villkor som för arbetstagare. Studiemedelsgrundande högskolepoäng, inte studiemedlet i sig, ska ligga till grund för sjukpenningen.

- Högskolepoäng, och inte studiemedel, ska vara underlag för att skydda sin vilande sjukpenninggrundande inkomst (SGI) under studietiden.
- Studenters karenstid vid sjukdom ska vara jämförbar med arbetstagares.
- Det ska vara möjligt för studenter att återgå till studierna stegvis genom att göra det möjligt att vara sjukskriven på deltid och studera på deltid.
- Lärosäten och utbildningsanordnare ska ha liknande rehabiliteringsansvar för studenter som arbetsgivare har för arbetstagare.
- Lägstanivån i föräldraförsäkringen ska motsvara minst 80 procent av fullt studiemedel för motsvarande studietakt.
- Studierna i sig ska vara SGI-grundande, för att möjliggöra överlåtning av tillfällig föräldrapenning även för studenter.
- Gravida studenter med tung praktik eller kontakt med farliga ämnen ska ha möjlighet till havandeskapspenning.
- Tilläggsbidraget för studenter med barn ska täcka de ökade omkostnader som föräldraskapet innebär.
- Tilläggsbidrag ska betalas ut till båda föräldrarna i de fall båda studerar.
- Överbelastnings- och förslitningsskador orsakade av otillfredsställande studiemiljö ska täckas av en personskadeförsäkring liknande arbetsskadeförsäkringen.

3. Efter examen

Saco Studentråd menar att lösningar måste skapas för att göra övergången mellan studier och arbetsliv enklare och tryggare. Studenterna måste ges en utbildning som är både användbar och jämförbar. Saco Studentråd anser att högre utbildning ska ge studenterna beredskap att möta förändringar i sitt framtida arbetsliv. Detta kan göras genom tydlig arbetslivsanknytning inom utbildningarna och genom att ge studenter möjligheter till att bredda eller fördjupa sin examen samt utforma sin egen unika kompetens. Dessutom ska högre utbildning kunna möjliggöra olika typer av karriärvägar för studenterna, exempelvis forskning eller eget företagande.

3.1 En användbar utbildning

Högre utbildning är en stor investering både för samhället och för den enskilda individen. Efter avslutad utbildning är det därför viktigt att de nyexaminerade studenterna inte bara får *ett* jobb utan *rätt* jobb. Matchning handlar om att arbetsgivare ska kunna hitta personer med rätt utbildning, men även att individer ska kunna få användning av sin utbildning.

- Valfungerande vägledning om utbildningens användbarhet ska erbjudas före, under och efter studierna.
- Programutbildningar ska vara nationellt och internationellt jämförbara.
- För att förbättra utbildningarnas användbarhet på arbetsmarknaden ska det finnas god arbetslivsanknytning i utbildningen.

3.2 Samverkan

Samverkan mellan lärosäten och det omgivande samhället är viktigt för att förbereda studenterna på det kommande arbetslivet. Att samverka innebär för studenter att få inblick i hur arbetslivet ser ut och hur man kan komma att använda de kunskaper som den högre utbildningen ger i praktiken. Samverkan kan och bör genomföras på olika sätt, anpassad efter utbildningens karaktär och den för studenterna aktuella arbetsmarknaden. Det handlar om ett ömsesidigt utbyte av perspektiv och erfarenheter mellan det omgivande samhället och lärosätena. Det övergripande ansvaret för att denna samverkan kommer till stånd ligger på lärosätena, men arbetsgivarna har också ett stort ansvar. Närvaro av det omgivande samhället under högre utbildning ger större inblick i studenternas utbildningar, underlättar framtida rekrytering och ger en större möjlighet att styra studenters vilja att fördjupa sin kompetens inom arbetsgivarens intresseområde.

- Samverkan med det övriga samhället inom högre utbildning ska uppvärderas och uppmuntras.
- Lärosäten ska kunna erbjuda verksamhetsförlagd utbildning (VFU) och praktik på akademisk nivå för alla studenter.

- Praktikkurser eller annan VFU som ingår i utbildningarna ska ha en tydlig koppling mellan högskoleförlagd och verksamhetsförlagd utbildning.
- Praktik som ger högskolepoäng ska finansieras genom studiemedel.
- Att arbeta extra ska alltid vara ett val och inte ett krav.
- Relevanta extrajobb är ett komplement till arbetslivsanknytningen inom den högre utbildningen. Relevanta extrajobb ska alltid vara ett val och inte ett krav inom den högre utbildningen. Studenters arbetsvillkor ska vara reglerade i kollektivavtal. Det är viktigt att nya kollektivavtal inte innebär en försämring av studenters villkor på arbetsmarknaden.

3.3 Ett innovativt förhållningssätt

Att högre utbildning kan erbjuda kreativa miljöer med möjlighet för studenter att utveckla idéer och omsätta sina kunskaper i praktiken är viktigt. Samhället är ständigt i utveckling och att studenterna uppmuntras att kunna följa denna utveckling gör dem mer konkurrenskraftiga på arbetsmarknaden, såväl nationellt som internationellt. Teori och praktik innebär ingen motsättning, tvärtom. Det är viktigt att lägga fokus på hur akademikers kunskaper kan användas på arbetsmarknaden. Ett utvecklande och kreativt förhållningssätt är användbart såväl vid en karriär inom akademien, som om studenten väljer att starta eget företag eller vara anställd.

- Entreprenöriellt tänkande, kreativitet och innovationsförmåga ska vara en del av den högre utbildningen.
- Den högre utbildningen ska uppmuntra kreativitet och innovationsförmåga.

3.4 Forskning som ett karriärval

Det krävs goda villkor för anställda på lärosäten för att utbildningen ska hålla hög kvalitet. Det ska inte finnas hinder för att gå vidare inom akademien. Forskning av god kvalitet kräver goda villkor för doktorander och forskare.

- Doktorander ska erbjudas anställning från första utbildningsdagen.
- Doktorandtjänster ska utlysas allmänt för en rättssäker antagningsprocess.
- Lika villkor ska gälla för alla forskarstuderande antagna vid ett svenskt lärosäte.
- Doktoranders löner ska vara konkurrenskraftiga och baseras på studietid, inte handledares bedömningar.
- Licentiantagning ska endast medges då forskarstudierna är ämnade att avslutas efter licentiatexamen.
- Handledning av doktorander ska ges tillräckliga resurser.
- Krav ska ställas på dokumenterad handledarkompetens.
- Det ska finnas tydliga och rättssäkra karriärvägar inom akademien efter avslutad doktorsexamen.

- Fler postdoktorala tjänster bör inrättas.

3.5 Arbetslöshet efter examen

Nyexaminerade studenter som hamnar i arbetslöshet står idag många gånger utanför arbetslöshetsförsäkringen. Saco Studentråd menar att övergången från studier till arbetslivet ska göras tryggare för studenter. För att detta ska ske krävs att det finns aktiv arbetsmarknadspolitik som kan matcha olika akademikers kompetensprofil mot arbetsgivarnas kravprofiler.

- En form av ekonomiskt stöd för nyexaminerade studenter behöver finnas för att underlätta möjligheten att söka kvalificerade jobb.
- Den aktiva arbetsmarknadspolitiken för nyexaminerade akademiker måste förbättras.